

ПРОМІНЬ ПРОСВІТИ

E-mail: kmpzt@ukr.net

№ 15-16 (227-228)
серпень 2026 р.

За вас правда, за вас слава і воля святая!

Газета ГО «Криворізьке міське правозахисне товариство»

МИ ТУТ: [HTTP://WWW.KMPZT.ORG.UA](http://www.kmpzt.org.ua) НА ФЕЙСБУЦІ — У ГРУПІ "ПРОМІНЬ ПРОСВІТИ ЄДНАННЯ"

Про Кривий Ріг у минулому, на порозі в хижі сьогодні (Газетні рядки свідчать)

Ці рядки з численних матеріалів, що були розміщені в газетах «Промінь Просвіти» і «Промінь Просвіти Є» у період з 2006-го по 2021-й рік включно, свідчать про активну життєву і громадянську позицію команди Миколи Івановича КОРОБКА. Саме він, видатний український еколог і правозахисник, народний депутат України першого скликання, 20 років тому став ініціатором виходу в світ незалежної україномовної просвітницької і правозахисної газети у зрусіфікованому Кривому Розі.

У матеріалах, які ми виклали на 3-6 сторінках серпневого випуску, відчувається і та активна життєва позиція авторів дописів, і відвертий погляд на все, що тоді відбувалося перед поступовим настанням часів нашого сьогодні, яке можна коротко охарактеризувати як хижі по відношенню до українського народу. Хижі — це про повномасштабне вторгнення в Україну в лютому 2022-го року військ паразитарної імперії російського фашизму з метою знищення української держави. Хижі — ще й тому, що навіть сьогодні, через чотири з половиною роки після початку того вторгнення, небо над Україною і досі залишається незахищеним.

У тих дописах активістів із числа криворізьких просвітан та діячів Криворізького міського правозахисного товариства, а також і в матеріалах, які були взяті для опублікування в наших газетах з інших видань та інформаційних джерел, відчувається, з одного боку, те можливе настання такого хижого сьогодні, а з іншого — наші бажання творити й творити красу на українській основі й боротися за утвердження творчого, а не руйнівного підходу в процесі осмислення дійсності.

Зупинімось ж тут для того, аби хоч на двох прикладах матеріалів впевнитись у цьому й звернути увагу для початку лише на два заголовки із них із зазначеним часом, коли вони були у нас опубліковані. Перший — це допис «Росію чекає сходження з історичної арени. Як Україні не розділити її долю» авторства дуже і дуже відомого публіциста Анатолія СТІПЛЯНОГО. Його ми опублікували ще в січні 2010-го, однак він актуальний і досі, майже через 17 років після опублікування. А другий — це допис під заголовком «Криворізька «Просвіта» змусила «регіональну державну телерадіокомпанію» внести зміни до своєї редакційної політики». Цей редакційний матеріал, розміщений у числі за травень 2015-го року, свідчить про нашу активну життєву позицію.

А щодо настання хижих часів (повномасштабного вторгнення) ми теж вміщували матеріали: з авторитетних джерел. Як приклад — ось цей фрагмент інформації з матеріалу «Радіо Свобода», який ми опублікували в числі 22-му за листопад 2021-го року: «Американська розвідка поділилася з європейськими союзниками розвідувальними даними, які свідчать про ймовірну підготовку Росії до масштабного вторгнення на неокуповану територію України з кількох напрямків, заявляє ам ериканське видання Bloomberg. Згідно з матеріалом, зібрані дані свідчать про підготовку російських військ до «стрімкого, масштабного просування на територію України з кількох локацій...»

Коли вас, шановні читачі, зацікавила згадка про ці лише три матеріали, то прочитайте й інші, розміщені на тих чотирьох сторінках. З них дізнаєтесь, зокрема, про те, на чому ми тоді зосереджували свою увагу.

Також і у випуску за червень цього року, в добірці матеріалів під спільною шапкою «Незалежні в Незалежній під владою від олігархів і під час війни (Зустрічаючи дату нашого газетного двадцятиліття)» ми звернули вашу увагу ще на малесеньку частиночку наших дописів із числа створених за минулі два десятиліття. Вони знаходяться за посиланням: <https://www.kmpzt.org.ua/wp-content/uploads/2026/07/%D0%9F%D0%9F%D0%84-%E2%84%9611-12223-224%D1%87%D0%B5%D1%80%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D1%8C2026%D1%80.pdf>

Тож бажаємо вам всього найкращого!

ГАЗЕТИ НАШІ «ПРОМЕНІАИ»

Ось і минає двадцять років
Газетам нашим. Крок за кроком
Ми йшли крізь терни перешкод
В час проголошених свобод:
Шлях сторінками рік за роком.

Ми в місті «променіли» й далі
Добірками матеріалів
Про олігархів - як про зло,
Що в Україні проросло
Поміж кар'єрів і вокзалів:

Із підземелля піднялося
Й небес торкнулося волоссям.
Про правозахист і суди

В краю залізної руди
У тих добірках теж ішлося.

І - про війну, що нас вбиває,
Руйнує світ і розриває
Все, нами створене, на шмаття
Й кидає в пекло, що багаттям
Усе палає і палає...

Та ми живем, бо часу біг
Між двох річок з'єднати зміг
Людей в одне велике місто:
У не брудний, а променистий,
Блакитноокий Кривий Ріг
2 серпня 2026 року

Чому я вирішила створити реєстр урядових ШІ-проектів і до чого тут права людини

У 2019 році уряд оголосив про створення "держави в смартфоні". Тоді ми напівжартома ставили питання, а кому ж належить той смартфон. Навесні ж 2026 року український уряд змінив курс від цифровізації до створення "агентної держави", де агенти штучного інтелекту "проактивно виконуватимуть завдання від імені громадян та держави". Тобто це вже не лише про державу в смартфоні, а й про реалізацію своїх прав і свобод через алгоритми.

ХАОС ДЕРЖАВНИХ ШІ-ПРОЕКТІВ

Коли я почала аналізувати, яка ситуація з впровадженням урядових ШІ-проектів в Україні, то побачила, наскільки розрізнено і хаотично все відбувається. Попри заснування Центру передового досвіду з розробки й інтеграції штучного інтелекту в Україні при Мінцифрі, наявні масштабні проекти зі створення урядових ШІ-агентів, плани уряду до 2030 року ввести Україну до трійки провідних країн світу з розроблення та впровадження ШІ в державному секторі, у нас досі немає відповідної затвердженої політики, аудиту ШІ-інструментів, які вже використовують в уряді (а треба і на місцевому рівні), а також відповідного реєстру. У нас також немає незалежного органу, який би моніторив та захищав дотримання прав людини в "агентній державі".

Хаос "агентної держави" видно й у публічних закупівлях. Поверхневий моніторинг системи електронних закупівель Prozorro показує, що центральні органи влади, місцеві органи влади, ради, виші, лікарні та інші вже витрачають мільйони гривень платників податків на ШІ-інструменти, обладнання та сервіси. Це і побудова "Суверенної фабрики ШІ" від Міністерства цифрової трансформації вартістю понад 220 млн грн, і системи розпізнавання облич для поліції, ШІ-моделі для медицини чи закупівля окремими органами послуг відомих ШІ-компаній.

Аналіз тендерної документації показує повну відсутність уніфікованих вимог до етики, безпеки та прозорості: кожне відомство закуповує ШІ-продукти й послуги на власний розсуд (у документації його складно побачити). Це створює величезні ризики неефективного використання коштів, порушення прав громадян та залежності від конкретних компаній, постачальників. Велика Британія, до прикладу, розробила і впроваджує посібник щодо закупівель ШІ.

РЕЄСТР ПОТРІБЕН НА ВЧОРА

Тому я вирішила зібрати інформацію з відкритих джерел про урядові ШІ-агенти, асистентів, проекти, плани щодо впровадження ШІ-інструментів і створила "Громадський реєстр урядових ШІ-агентів та асистентів". Це спроба зробити перший крок до побудови інструментарію алгоритмічної підзвітності та прозорості (Algorithmic Accountability Stack) в Україні. Це громадська, а не офіційна ініціатива, дані можуть бути неповними. Можна сприймати це як заклик до держави створити й вести такий реєстр самостійно, адже потім систематизація буде вимогою європейських партнерів у межах євроінтеграції.

У цьому реєстрі можна знайти відповіді на питання, хто розробник, чи є там human-in-the-loop, яке фінансування, чи є оцінка за EU AI Act та інше. Якщо бачите помилку чи невідповідність — пишіть. Реєстр настільки повний, наскільки його активно наповнюють і оновлюють. Але, на жаль, там немає самих методологій, алгоритмів. Хоча перетин із правами людини може ховатися саме тут, і пріоритет їхнього дотримання має бути засадничим ще на етапі планування ШІ-проекту.

ПРАВА ЛЮДИНИ —

У ЦЕНТР «АГЕНТНОЇ ДЕРЖАВИ»!

Нехай це буде ще одним закликом до уряду, Міністерства цифрової трансформації, яке взялося створювати державу-агента. Чому права людини тут такі важливі? Тому що кожне спілкування з урядовим ШІ-агентом — це потенційна точка дотику з правами людини.

Надія БАБИНСЬКА, 24 серпня 2026 року (У скороченому вигляді. Повністю — за посиланням: <https://zmina.info/columns/chomu-ya-vyrishyla-stvoryty-reyestr-uryadoviy-shi-proyektiv-i-do-chogo-tut-prava-lyudyny/>)

Реальність хижого сьогодні у серпні 2026-го року

Звичайно ж, це безумство знищення всього живого, яке зародилося в реальності з початком російсько-української війни в лютому 2014-го року і роззявило свою, здавалось би, бездонну пащу 24 лютого 2022-го року в хижі сьогодні з метою знищення цілої Української держави

(найбільшої за територією країни Європи) має завершитись: перемогою над злом. Та поки що небо над Україною – вбивче, а люди в масі своїй – беззахисні перед атаками агресивної звіроти у людській подобі. У тому числі – в Кривому Розі: у одному з найдовших міст у світі.

Паразитарна імперія російського фашизму безжально вбиває українців, але й сама несе величезні втрати. Цю війну треба зупинити якомога швидше, а ще – обеззброїти агресивну звіроту, аби убезпечити народи Європи і все людство від загибелі.

П'ятий день безперервних атак на Київ: вибухи і постійна робота ППО, уламки на Печерську

У Києві триває п'ята доба фактично безперервних повітряних атак реактивними шахедями, що розпочалися з ночі 26 серпня. Постійні тривоги перериваються лише на 20-40 хвилин, а потім поновлюються знову з підльотом чергових кількох дронів. Цілий день та вечір 30 серпня у місті чути роботу ППО.

Раніше в РНБО вказували, що це нова спеціальна тактика Росії з метою паралізувати життя в Києві. Через швидкість та висоту реактивних шахедів їх надзвичайно складно збити, а звичні дрони-перехоплювачі проти них не працюють. Лише за неділю в столиці України від опівночі і до вечора оголошували 9 тривог. Після обіду зафіксували «падіння уламків на території житлового комплексу» у Печерському районі. «Інформація щодо по-

шкоджені та потерпілих уточнюється», – йдеться у повідомленні столичної військової адміністрації. Там також повідомили про двох постраждалих під час повітряних атак за неділю. Ще про двох поранених відомо на Київщині, яка також постійно під ударом реактивних шахедів.

Напередодні у Києві від дрона загинула дворічна дитина, а 8 людей були поранені. Від удару по військовому складу в Милій біля Києва 28 серпня загинули 38 людей.

ОВА: 37 людей загинули унаслідок атаки РФ в Бучанському районі

Кількість загиблих унаслідок російської атаки та подальшої детонації в Бучанському районі Київщини зросла до 37, ще 42 людини постраждали.

Джерело: начальник Київської ОВА Тимур Ткаченко

Деталі: За словами Ткаченка, кількість загиблих може бути не остаточною. Серед них – голова Дмитрівської громади Тарас Дідич, який одним із перших прибув на місце події. Травми різного ступеня тяжкості дістали 42 людини, серед них четверо дітей. Семеро постраждалих госпіталізовані.

Із зони надзвичайної події евакуювали 381 людину, зокрема 59 дітей. На місці тривають аварійно-рятувальні та протипожежні роботи, розбір конструкцій і пошуки людей. За попередніми даними, пошкоджено близько 50 житлових будинків.

Оновлено: Пізніше Ткаченко повідомив, що кількість загиблих зросла до 37. Робота на локації триває.

Що передувало:

Увечері 28 серпня в Бучанському районі на Київщині пролунали потужні вибухи: виникла пожежа в складському приміщенні, перекрили рух усіх транспортних засобів на ділянці траси М-06 «Київ – Чоп» з 15-го по 32-й км.

Раніше, 6 липня 2026 року, схожий інцидент стався у Вишневому Київської області. Тоді після російського удару виникла тривала детонація на складах з боєприпасами, внаслідок чого загинули дев'ять людей, а понад 280 будинків було пошкоджено.

Роман ПЕТРЕНКО, «Українська правда», 29 серпня 2026 року
<https://www.pravda.com.ua/news/2026/08/29/8050916/>

Українські дрони атакували аеродроми «Міллерово» та «Єйськ» у Росії

У ніч проти 30 серпня Сили безпілотних систем атакували російські військові аеродроми «Міллерово» та «Єйськ». Про це повідомив командувач СБС Роберт Бровді «Мадяр». За його словами, українські дрони влучили в п'ять елементів російської ППО, зокрема комплекс «Панцир-С1» і чотири радіолокаційні станції.

Також були атаковані склади авіаційного озброєння та боєприпасів на обох аеродромах, а також технічно-експлуатаційна частина в Міллерово. Основною ціллю на аеродромі «Міллерово» був модуль ДРЛ-27 – аеродромний диспетчерський радіолокатор, який використовують, щоб виявляти повітряні цілі.

Українські війська в ніч на 30 серпня вдарили по НПЗ «Кіришінафтоорсинтез» у Кіришах Ленінградської області РФ. Завод виробляє близько 80 видів нафтопродуктів, зокрема бензини, дизельне паливо, мазути та авіаційне реактивне паливо.

Анастасія ЗАЙКОВА, сайт «Бабель», 30 серпня 2026 року
<https://babel.ua/news/129770-ukrajinski-droni-atakuvali-aerodromi-millerovo-ta-yeysk-u-rosiji>

«Зараз тактика росіян – на виснаження українців»: Зеленський про атаку РФ 1500 дронами за останні чотири дні

Президент України Володимир Зеленський заявив, що за останні чотири дні сили РФ атакували майже 1500 дронами усіх типів, близько 800 із них – реактивні. За його словами, зараз тактика РФ – виснаження українців. «Сьогодні були доповіді наших військових про захист неба. Зараз тактика росіян – на виснаження України, на виснаження українців, передусім саме людей наших. Постійно атаки дронів – багато реактивних «шахедів». І значну частину наші воїни збивають. Було майже 1500 дронів усіх типів тільки за ці чотири дні, із них реактивних близько восьмисот», – розповів він у своєму відеозверненні.

Президент зазначив, що найбільш

непросте завдання – збивати саме реактивні дрони, зараз переважно це робить бойова авіація. «Ми працюємо, щоб були необхідні перехоплювачі. Чотири компанії зробили відповідні дрони-перехоплювачі, в однієї компанії найбільш вдала техніка. Максимально зараз і Міністерство оборони, і військові – всі мають постаратись, щоб якнайбільше було у нас можливостей збивати кожен з типів російських дронів», – сказав Зеленський, додавши, що восени потрібно довести рівень збиття точно вище, ніж 90%.

Раніше радник президента з питань розвитку технологічних напрямів оборони Сергій «Флеш» Бескестнов повідомив, що кількість реактив-

них «Шахедів», якими Росія атакує Україну, за місяць зросла на близько 66% – із приблизно 1500 у липні до понад 2500 у серпні.

Російські військові регулярно з різних видів озброєння – ударними БПЛА, ракетами, КАБама, РСЗВ – атакують українські міста і цивільну інфраструктуру в усіх регіонах України. Українська влада і міжнародні організації кваліфікують ці удари як воєнні злочини Російської Федерації і наголошують, що вони мають цілеспрямований характер. Обстріли систем життєзабезпечення населення і закладів охорони здоров'я з метою позбавити людей електроенергії, тепла, водопостачання, зв'язку, медичної допомоги

по Україні. У Росії назвали такі заяви спробою Києва втягти у війну Білорусь і розширити «географію конфлікту». Білоруський лідер Олександр Лукашенко публічно не коментував слова Зеленського про російські ретранслятори, але зробив кілька заяв про недопустимість втягування його країни у війну. Згодом, за даними української розвідки та президента, з 22 червня 2026 року ці ретранслятори на території Білорусі припинили свою роботу. Проте остаточний демонтаж обладнання достеменно не було підтверджено.

Біля Києва у селі Мила третю добу триває гасіння пожежі та ліквідація наслідків після влучання ввечері 28 серпня російського дрона по військових складах зі снарядами. За останніми даними, 38 людей загинули і пів сотні поранені. Все місто в диму, в повітрі запах горілого.

Служба новин BBC NEWS Україна, 30 серпня 2026 року. (У скороченому вигляді. Повністю – за посиланням: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c2dwxknn0g8o>)

Цинічна атака Росії по ТРЦ у Кривому Розі: в поліції показали перші хвилини після ворожого удару

Росія, у п'ятницю, 21 серпня завдала удару по торговельному центру у Кривому Розі. Внаслідок атаки постраждали більше 100 людей, є загиблі.

У поліції показали перші хвилини після чергового воєнного злочину росіян. Відповідне відео виклали начальник Департаменту патрульної поліції Олексій Білошицький і Міністерство внутрішніх справ у власних соцмережах.

Що кажуть у поліції?

Правоохоронці одразу прибули на місце удару. Вони допомагали постраждалим, надавали домедичну допомогу та евакуювали людей.

21 серпня, у Міжнародний день пам'яті та поминання жертв тероризму, Кривий Ріг знову зазнав ворожого терористичного удару. Ударний безпілотник влучив у торговельно-розважальний комплекс, де перебували люди, – написав Білошицький
Під час рятувальних робіт ворог завдав повторного удару. Проте патрульні залишилися і продовжували допомагати постраждалим.

Росія вдень 21 серпня завдала удару дронами по торговельному центру «Сонячна галерея» у Кривому Розі. Внаслідок атаки відомо про 130 поранених та 16 загиблих, проте кількість постраждалих може зрости.

Данило ЖОРОВ,

24 канал, 22 серпня 2026 року (У скороченому вигляді. Повністю – за посиланням: https://24tv.ua/tsinichna-ataki-rosiyi-po-trts-krivomu-rozi-politsiyi-pokazali_n3127979)

«Організм був надто виснажений. Це фактор ризику і він реалізувався». Що відбувається з колишніми полоненими після звільнення

Смерть батька для Анастасії була несподіваною. Вона бачила, як він почав відновлюватися фізично: набрав вагу, навіть попросив купити гантелі, щоб повернутися до тренувань. Йому нарешті дозволили. На початку повномасштабного вторгнення морпіх Олександр Савов разом зі своїм підрозділом перебував поблизу Маріуполя. У полон він потрапив з «Азовсталі». Далі були Оленівка, Таганрог, Курське СІЗО № 1 і Мордовія. Тамтешня колонія № 10 вважається одним з найжорстокіших місць, де утримують українських військових і незаконно ув'язнених цивільних. Олександра вдалося звільнити майже після трьох років полону навесні 2025-го.

Через вісім місяців він помер від інфаркту.

— Я довго докоряла собі, що чогось не помітила, щось пропустила, — каже Анастасія. — Проте судмедексперт пояснив: таке неможливо було передбачити, організм надто виснажений. Це фактор ризику і він реалізувався. Людина адаптивна, але не безмежно. Олександр було 46 років.

Повідомлення про передчасну смерть військових, які пережили полон, час від часу потрапляють у публічний простір: «Громада попроцалася із захисником, його серце зупинилося». В мережі таких набереться вже зо два десятки і це лише видима частина. Що ми це знаємо та що за цим стоїть?

Олена СТРУК, кореспондентка LB.UA (У скороченому вигляді. Повністю – за посиланням: https://lb.ua/society/2026/08/31/762102_organizm_buv_nadto_visnazheniy.html)

У Києві пройшов перший в історії парад дронів

У Києві до Дня Незалежності України у понеділок, 24 серпня, пройшов перший в історії країни парад дронів. На декількох локаціях у місті та у акваторії Дніпра були показані майже 100 одиниць українського озброєння – повітряні, наземні та морські дрони.

Вулицею Хрещатик у середмісті проїхали 30 наземних роботизованих комплексів (НРК) – TerMIT, «Рись», «Сімба», Ardal, «Змії» і Ratel.

НРК здійснюють розвідку, мінують і розмінують території, доправляють боєприпаси, провізію та спорядження, евакуюють поранених, а також ведуть вогневу підтримку й допомагають штурмувати ворожі позиції. Наземні роботизовані комплекси здатні перевозити вантаж вагою до 600 кілограмів і долати десятки кілометрів. Лише у 2026 році НРК виконали понад 66 тисяч місій, повідомили у Офісі президента України.

Дар'я НИНЬКО, (DW), 24 серпня 2026 року (У скороченому вигляді. Повністю – за посиланням: <https://www.dw.com/uk/u-kievi-projsov-persij-v-istorii-parad-droniv/a-78490213>)

Втрати ворога станом на 31 серпня 2026: свіжі дані Генштабу та ціна розбитої техніки

Генеральний штаб Збройних сил України оновив втрати російських окупантів станом на ранок понеділка, 31 серпня 2026 року.

РФ у війні з Україною станом на 31 серпня втратила:

- особового складу – близько 1 488 200 (+1 600) осіб;
- танків – 12 316 (+5) од;
- бойових броньованих машин – 25 255 (+7) од;
- артилерійських систем – 48 883 (+50) од;
- РСЗВ – 2 079 (+7) од;
- засоби ППО – 1 597 (+3) од;
- літаків – 440 (+0) од;
- гелікоптерів – 354 (+0) од;
- наземних робототехнічних комплексів – 2 442 (+7) од;
- БПЛА оперативно-тактичного рівня – 490 402 (+2 055) од;
- крилаті ракети – 5 060 (+0) од;
- кораблі / катери – 35 (+0) од;
- підводні човни – 2 (+0) од;
- автомобільна техніка та автотрактори – 141 920 (+467) од;
- спеціальна техніка – 4 621 (+7) од.

Наталія ПОРОЩУК, сайт «ГЛАВКОМ», 31 серпня 2026 року (У скороченому вигляді. Повністю – за посиланням: <https://glavcom.ua/country/incidents/vtrati-vorohanom-na-31-serpnja-2026-svizhi-dani-henshtabu-ta-tsinarozbitoji-tekhniki-1139800.html>)

Про Кривий Ріг у минулому, на порозі в хижі сьогодення (Газетні рядки свідчать)

Соловки — трагічна сторінка української історії.

1. Щорічна соловецька проща — святий обов'язок нащадків.

Цього року, як і в попередні, для вшанування пам'яті жертв Великого терору 1937 — 1938 років на відвідинах Соловецьких островів була сформована представницька українська делегація. Як і кожного року, коли до островів не відправлявся сам, на проводи прочан прибув відомий правозахисник п. Василь ОВСІЄНКО, організатор і рушій перших поїздок на Соловки і Сандармох.

2-го липня, відбувши напутню відправу у Покровській церкві, що на київському Подолі, делегація вирушила в далеку путь у душпастирському супроводі панотця Дмитра ПРИСЯЖНОГО, настоятеля Покровської парафії м. Боярки. Спільною оселею на 10 діб став салон великого автобуса, керованого досвідченими і сповненими почуття відповідальності водіями.

Не без хвилювання кожен із нас входив у сан прочанина, подумки осягаючи очікувані далекі північні краї, що стали останнім мученицьким пристанищем для тисяч і тисяч наших співвітчизників.

Опинившись серед своїх колег-супутників, починаеш розуміти наскільки цінною стане можливість тривалого спілкування з цими відомими громадськими діячами з усієї України. Прізвища багатьох із них говорять самі за себе: Наталія ОСЬМАК, донька Голови Української Головної Визвольної Ради Кирила ОСЬМАКА; Тетяна КРУШЕЛЬНИЦЬКА, нащадок родини КРУШЕЛЬНИЦЬКИХ, представники трьох поколінь якої стали соловецькими в'язнями та страчені в урочищі Сандармох; Юрій ШАПОВАЛ, доктор історичних наук, відомий документаліст; Сергій ШЕВЧЕНКО, заслужений журналіст України, автор досліджень «Українські Соловки», «Архіпелаг особливого призначення»; Григорій КУЦЕНКО, Голова Київського товариства політв'язнів та репресованих, колишній в'язень, онук репресованого; Євген ЛУПАКОВ, заступник Голови Всеукраїнського об'єднання ветеранів, народний депутат України II скликання, капітан I рангу у відставці, Віталій МОРОЗ, музичний геній делегації, Голова Правління Всеукраїнської молодіжної громадської організації «Молода Просвіта»... І перелік інших відомих імен учасників експедиції можна ще багаторазово продовжити.

Третину складу делегації становила молодіжна ланка. Ці люди — учасники організованого молодіжного руху, вони навчаються і працюють, ведуть за собою інших, досліджують наслідки репресивного розбою колишнього совєцького режиму. У багатьох із них через біографії їхніх родин пройшов трагічний соловецький слід.

Перетнувши в гомельському напрямку українсько-білоруський, а згодом і білорусько-російський кордон, делегація за добу дісталася Санкт-Петербургу.

На своєму шляху у всіх відомих місцях ми мали вшанувати пам'ять загиблих від репресій українців. У Санкт-Петербурзі таким місцем вшанування є Левашовське кладовище з Пам'ятним хрестом розстріляним українцям. Покладені квіти, прочитана молитва, скорботно проспівала бандура, ударено в жалобного дзвона... Наукові співробітники меморіалу ознайомили нас із багатотомним мартироологом жертв репресій безкрайого соловецького ГУЛАГ'у.

Кілька годин вільного часу, і знову під колесами пробігає безконечний шлях. Наступний день ми зустрінемо у Петрозаводську, де на наш приїзд чекає місцева українська громада.

Микола КОРОБКО.

Газета «Промінь Просвіти»,
число 17 (74) за вересень 2009 року
На світлин: Микола КОРОБКО

Відбулася обласна конференція «Просвіти»

23 грудня в Дніпропетровську в приміщенні обласної організації Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса ШЕВЧЕНКА відбулася звітно-виборна обласна просвітня конференція, в роботі якої взяли участь 47 із 50 запрошених делегатів. Після заслуховування звітів правління та ревізійної комісії, роботу яких усі присутні оцінили як задовільну, обрали новий склад правління. Його голову, заступника та новий склад ревізійної комісії. Всеукраїнську раду організації представляв на конференції за дору-

ченням з Києва голова Криворізького об'єднання Микола КОРОБКО.

Після відкритого голосування кандидатами одногосно було обрано головою правління обласної організації представника Дніпропетровська Миколу КОВАЛЕНКА. Заступником став Володимир ЗАРЕМБА, який був головою правління. Обрали й новий склад правління. збільшивши число його членів до п'ятнадцяти.

Газета «Промінь Просвіти», число 9 за грудень 2006 року.

Відбувся VII з'їзд «Зеленого світу»

31 березня 2007 року в Запоріжжі відбувся VII з'їзд Української екологічної асоціації «Зелений світ». В його роботі взяли участь делегати від 58 громадських екологічних організацій із 82, які входять нині до складу цієї асоціації. Ця структура передбачає з часу свого створення (1989) безпосереднє членство природоохоронного НГО без утворення обласних структур. З'їзд подовжив повноваження голови асоціації Миколи КОРОБКА (Кривий Ріг) і заступника Олександра БАГНА (Горлівка), членів «Зеленої ради» (в тому числі — луганчанина Валерія ДЕНЩИКА), обраних на з'їзді в Миколаєві в 1997 році, прийняв до складу об'єднання 10 нових членів.

Попередній з'їзд найбільшого

в Україні об'єднання екологічних громадських організацій відбувся дев'ять років тому, і асоціація зіштовхнулася зі значними проблемами після того, як в 1994 році проти неї була здійснена перша в Україні рейдерська атака з метою захоплення організації. Тоді невелика група організацій «ЗС», очолюваних членами Партії зелених України, провела свій з'їзд у Києві й обрала головою «ЗС» Юрія САМОЙЛЕНКА.

Хоча більшість організацій, що входили тоді до «ЗС», не підтримали тоді партійців і провели паралельний з'їзд у Донецьку, який підтвердив повноваження Миколи КОРОБКА, майно асоціації (в тому числі офіс на Контрактовій площі в Києві) і її печатка залишилися у рейдерів, а сама назва асоціації

широко використовувалася ПЗУ під час парламентських виборів 1998-2002 років. А 2000 року Юрій САМОЙЛЕНКО зареєстрував у Мініюсті новий варіант статуту, який суттєво відрізняється від того, що визнають більшість організацій, які входять до складу асоціації. 2007 року Шевченківський районний суд міста Києва відмовив Юрію САМОЙЛЕНКУ в позові про вилучення у асоціації «ЗС» статуту, на базі якого асоціація діє.

З'їзд УЕА «ЗС» відбувся в Запоріжжі як один із заходів Форуму захисників екологічних прав (30 березня — 1 квітня).

Сергій КАМИШАН, голова Сіверськодонецької міської асоціації «Зелений світ».

Газета «Промінь Просвіти», число 7 (16) за квітень 2007 року.

Робітник виграв судовий марафон у ВАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»

Нещодавно наша редакція отримала повідомлення про те, що електромонтер ВАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» Сергій СТРУКОВ, який є заступником голови профкому незалежної Всеукраїнської профспілки працівників виробництва, науки та фінансів на цьому підприємстві, одержав свою чергову перемогу в суді.

Справа в тому, що набрало чинності рішення Дзержинського районного суду міста Кривого Рогу від 19 січня 2009 року, яке стало справді етапним з усвідомленням того факту, що почалося все ще майже шість років тому, коли цей робітник звернувся до генерального директора (тоді ще — «Криворіжсталі») Анатолія СОКУРЕНКА зі скаргою на голову цехового комітету профспілки гірників та металургів України В.К.ЄВТЕЄВА. Тоді він скаржився на лідера названої профспілки за те, що коли Сергій СТРУКОВ вступив до незалежної профспілки, то

пан ЄВТЕЄВ, як записано, «почав збирати про нього конфіденційну інформацію і розповсюджувати її на зборах робітників комбінату, негативно характеризуючи його, чим принижував його честь і гідність, а генеральний директор, не розглянувши його скаргу, направив її для розгляду до того органу, дії якого оскаржувались у скарзі, при цьому не повідомив його про таку передачу письмової скарги».

Зробивши висновок, що такими своїми діями генеральний директор названого підприємства порушив його права, зазначені в Конституції України, електромонтер Сергій СТРУКОВ звертався до всіх судових інстанцій, починаючи з першої, і в результаті 6 лютого 2008 року Вищий Адміністративний суд України виніс постанову, якою визнав бездіяльність голови правління ВАТ «Криворіжсталі» СОКУРЕНКА Анатолія Валентиновича по розгляду скарги... Після цього наполегливий профспілковий

активіст звернувся 23 липня 2008 року до суду з позовною заявою до Відкритого акціонерного товариства «АрселорМіттал Кривий Ріг» про відшкодування моральної шкоди. І вже 19 січня 2009 року Дзержинський районний суд міста Кривого Рогу виніс рішення, в якому, зокрема, записано:

«Стягнути з Відкритого акціонерного товариства «АрселорМіттал Кривий Ріг» на користь СТРУКОВА Сергія Миколайовича, 1960 року народження, моральну шкоду в розмірі 500 гривень».

Наприкінці цієї інформації редакція нашого часопису зазначає, що вже писала про інші перемоги в суді Сергія СТРУКОВА (в тому числі, - в поєдинку з виконкомом Криворізької міської ради) і підкреслює, що він у судах майже постійно працює без участі адвокатів і діє підкреслено толерантно.

Газета «Промінь Просвіти», число 5 за березень 2009 року

Громадсько-політична ініціатива

ЗАПРОВАДЬМО ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКА!

У Кривому Розі ціла низка партійних і громадських організацій звернулися до Президента України Віктора ЮЩЕНКА з ініціативою, яку вони виклали в листі такого змісту:

«Починаючи з найдавніших часів українськими військовими формациями традиційно відзначався день 14 жовтня - Свято Покрови. Саме цей день є Святом українського козацтва, він був визначений проводом ОУН для відзначення Свята Зброї, а згодом став днем народження Української Повстанської Армії».

З огляду на такі давні і славні традиції, саме цей день повинен стати святом кожного українця. який коли-небудь захищав Україну зі зброєю в руках, стоїть на її захист в лавах Збройних сил сьогодні або тільки готується до виконання

цього почесного громадянського обов'язку.

Свого часу Леонід КУЧМА своїм указом запровадив нове свято — День захисника Вітчизни. Цей указ був калікою виданою в Росії, яким там проголошено «День захитника Отечества». Для відзначення обрано 23 лютого - колишній день Радянської армії, вже давно забутий українською громадськістю. Натомість КУЧМА свідомо витягнув це «свято» із забуття, лише замінивши його назву.

На жаль, історичну справедливість все ще не відновлено.

Звертаємось до Вас, до Українського Народного Президента, скасуйте своїм указом відзначення 23 лютого, чужого для українців свята, визнайте учасників національно-визвольних

змагань у XX столітті та запровадьте відзначення 14 жовтня як Дня українського війська».

Це звернення підписали керівники міських партійних організацій Конгресу українських націоналістів, Народного руху України, Української народної партії, Української республіканської партії «Собор», партії «Всеукраїнське об'єднання «Свобода», громадських організацій: Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса ШЕВЧЕНКА, «Спілка офіцерів України», Незалежної профспілки гірників України, «Тернівське козацтво», «Національний альянс», координаційної ради Криворізького представництва громадської мережі «Опора».

Газета «Промінь Просвіти», число 9 за травень 2007 року

Про Кривий Ріг у минулому, на порозі в хижі сьогодні (Газетні рядки свідчать)

На прийдешній 2014 рік наш часопис не включений до каталогу видань, що за передплатою розповсюджуються через поштові відділення. Причина полягає в тому, що поштове відомство ставить вимогу про надання нами, видавцями, виписки з Єдиного державно-

здійснена заміна керівного складу обласного і кількох міських і районних об'єднань «Просвіти». Про цю подію Головне управління юстиції Дніпропетровської області в своєму листі від 24.10. 2013 року інформує таким чином: «14 листопада 2008 року до Головного управління

області на підставі листа п. П. Мовчана в незаконний спосіб внесло до Реєстру запис про заміну керівних органів обласного об'єднання. Так само відділ державних реєстраторів апарату Криворізької міськради і виконкому у Реєстрі прізвище Миколи Коробка, одного із засновників

Крамаренко, Олександр Мельников, Юрій Романенко, Любов Балабат, Юлія Лебединець. Закриття газети жадав і п. П. Мовчан, який за списком партії «ВО «Батьківщина» ніс свою суперечливу місію народного депутата України. Жадав, але не міг наважитися втратити в резонансну роль інквізитора по відношенню до просвітянського видання, яке набуло позитивної репутації серед просвітян області. І його бажання покінчити з газетою мало реальну підставу: його від самого початку не влаштовував критичний дух видання. За весь період існування газети від 2006 року він, щорічно одержуючи з державного бюджету на просвітянські заходи суми, що позначалися мільйонами гривень (для прикладу, у 2010 році 3.200,0 тис. грн.), заледве півтора року виділяв кошти на друк «Проміня Просвіти». Тим паче, що кількість періодичних просвітянських друкованих видань по всій Україні можна перерахувати на пальцях однієї руки.

(У скороченому вигляді. Повністю матеріал надруковано в числах газети «Промінь Просвіти» 23 і 24 за грудень 2013 року)

Америка стала нам близька

Це не фантастика, а прикра реальність сьогоднішньої України на прикладі одного з найбагатших її регіонів: у майже мільйонному Кривому Розі регулярно, вже чотири роки поспіль, виходить друком у світ лише одна газета виключно українською мовою - «Промінь Просвіти». Та й то - лише на громадських засадах.

Від квітня 2009 року криворізькі просвітяни не мають можливості розповідати про свою діяльність на хвилях місцевого державного телерадіооб'єднання, а редактора радіомовлення. Олену МАКОВІЙ, нашу просвітянку, ледве не звільнили (безпідставно і втретє) з праці

За таких умов кожна підтримка (чи то моральна, чи то матеріальна) від наших друзів із української діаспори в США - на вагу золота. Тому просвітяни безмежно вдячні за допомогу Валентині КОГУТ із її сестрами, Федорі ЄФИМЕНКО, Ользі і Петру МАТУЛАМ, парафіянам церкви св. Андрія, Олексію КОНОВАЛОВІ і Василеві СТАНОВІ.

Протягом двох останніх років Василь СТАН двічі надіслав жертви, завдяки чому вдалося придбати сучасний диктофон та іншу техніку, а також - заплатити місцевій друкарні за друкування газети «Промінь Просвіти».

Друзів пізнаємо у біді, коли добре видно, де є правдиві і добрі люди.

Сергій ЗІНЧЕНКО, редактор газети «Промінь Просвіти», м. Кривий Ріг: газета «Свобода» від 16 липня 2010 року

Перемога в конкурсі оповідань для дітей

ПРИЄМНО, коли просвітяни не тільки постійно займаються нелегкою як для нинішньої обстановки в країні (а особливо - в Кривому Розі) громадською роботою (не рахуючи працю на основному місці роботи), а ще й час від часу перемагають у творчих конкурсах.

Тому сповіщаю, що свою чергову творчу перемогу здобула Олена МАКОВІЙ, редактор державного радіомовлення в Кривому Розі і секретар Криворізького міського об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса ШЕВЧЕНКА. Цього разу - в конкурсі «Різдвяне диво», який організував мистецько-літературний портал «Захід - Схід» разом із видавництвами «Грані-Т» і «Свічадо», Київським молодіжним православним братством святих князів-страстотерпців Бориса і Гліба, журналами «Ангелятко», «Ангеляткова наука», «Крилаті» та «Зернятко». - <http://www.zahid-shid.net/index.php?rt=konkurs>

Вона разом із Марією МОРОЗЕНКО, Миколою МУЧИНСЬКИМ та іншими літераторами стала переможницею в номінації «Мала проза» - твори для дітей 5-8 років за оповідання «Чарівник із тіста».

Сергій ЗІНЧЕНКО, Газета «Промінь Просвіти», 2 лютого 2010 року

Криворізька «Просвіта» змусила «регіональну державну телерадіокомпанію» внести зміни до своєї редакційної політики

Від редакції нашої газети Криворізького міського об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса ШЕВЧЕНКА на адресу Криворізької регіональної державної телерадіокомпанії «Криворіжжя» було надіслано інформаційний запит, у якому йшла мова про наступне:

«1. Яке положення із законодавства України послужило основою для того, аби в Редакційній політиці телерадіооб'єднання у пункті 8 з'явилося наступне: «Журналісти телерадіооб'єднання виключають у своїй роботі ідеї ксенофобії, націоналізму, дискримінаційного

ставлення до будь-кого за будь-якою ознакою?»

2. Яке значення терміну націоналізм (а їх, як мінімум, два) з числа тих, які містяться в словниках сьогоденної України) взято в Редакційній політиці за таке, що пояснює основи такої політики у діях телерадіоорганізації, що є доступними для глядачів та радіослухачів, можна знайти про це інформацію?»

22 квітня цього року (як це зазначено у відповіді) за підписом генерального директора «Криворіжжя» Івана Васильовича ГАЛАМАСЮКА, була надіслана інформація такого змісту:

«Редакційний статут нашої

організації затверджено наказом Державного комітету телебачення і радіомовлення України від 13.07.2007 року №302 й відповідно до Закону України «Про телебачення і радіомовлення» в ньому зазначені основні напрямки роботи творчого колективу. Дякуємо за Вашу уважність та повідомляємо, що згаданий термін виправлено на нацизм у зв'язку з друкарською помилкою».

Редакція газети «Промінь Просвіти» дякує очільнику телерадіокомпанії за відповідь та внесені зміни й запитує, коли ж (на яких зборах) було на-

лежним чином повідомлено колективу телерадіокомпанії про вищезазначені зміни й виправлення ту (як це зазначено у відповіді) «друкарську помилку»? Тим більше, що про необхідність щодо внесення подібних змін наша газета писала неодноразово, і - не тільки на рівні нашого міста чи області. І не тільки вона. Бо, зокрема, був матеріал Сергія ЗІНЧЕНКА «НЕ почули, ні Крим, ні Донбас, не чують і Кривбас», розміщений ще минулого року на сайті «МАЙДАН».

Газета «Промінь Просвіти», число 9 (210) за травень 2015 року.

А. подивіться, хто кому козак, або Як кривого козака пошили в напівзрячого

Отже, ушлявлений в боях запорізький козак Ріг, перенісши каліцтво ноги, переходить на осідле життя і буде оселою поблизу злиття двох рік, започатковує нове поселення. І йдуть перекази про це з покоління в покоління. А ім'я йому в честь засновника - Кривий Ріг.

Та настали нові часи, коли Запорізька Січ була піддана другому, цього разу ідеологічному, нашествю, а свободололюбний козак ніяким боком не підходив до колгоспного двору. І треба було щось із ним роби-

ти. А вже коли великий вождь народів проголосив здоров'я на честь старшого брата - великого російського народу-переможця, для місцевих «дослідників» настала черга пошуку старшого брата і в доленосних подіях давнього Криворіжжя. Ось тоді в криворізьку міфологію і прибув з далекого Уралу уральський козак Рог, який у тамтешніх боях утратив одне око. І хоч жоден запорожець, жоден питомий українець у ті часи людину з вибитим оком назвати кривим не здогадався б, така подія ста-

лася. У пізніші часи про подібні способи з'ясування істини говорили: «Сказав старшина «люмін»», значить - «люмін». Отже, сказано зверху - «кривий», значить, - кривий.

Уже країна вернула собі незалежність, уже час і мову батьківську повернути собі, як належить, а нам доводять, що сліпий - це кривий. Не вірите? Завітайте на головну площу міста і переконайтеся, що скульптурний козак на ім'я Ріг все-таки на одне око сліпий...

Микола КОРОБКО (У скороченому вигляді. Повністю - в числі 7 газети «Промінь Просвіти» за квітень 2012 року).

Росію чекає сходження з історичної арени. Як Україні не розділити її долю

За чверть століття населення Росії не зробило помітного руху в бік самоорганізації на сучасних засадах: поваги до особистості та приватної власності, дотримання закону, тверезості, етичної та побутової охайності. Цей факт дедалі важче ігнорувати або пояснювати за рахунок вад правління. Серйозні російські дослідники й просто освічені люди одне за одним визнають, що найбільший уламок православ'я, званий «російською цивілізацією», уступив у завершальну стадію свого існування. Попереду - сходження з історичної арени. Про це кажуть представники наукової течії, яка сформувалася в РДГУ, - Російському державному гуманітарному університеті (Москва). Біля витоків цієї течії - його можна назвати фіналістським - стоять президент РДГУ академік Юрій АФАНАСЬЄВ та професор Ігор ЯКОВЕНКО. Російське суспільство, вважають вони, сутнісно вчорашнє і як таке неминуче висихає, зникає. Так і не ввібравши основні західні цінності, воно не здатне до інновацій. Для російської людини, пояснює ЯКОВЕНКО, не священною є приватна власність, для нього не очевидно, що влада має бути під законом, а не над законом. Новий Петро ВЕЛИКИЙ може, звичайно, з'явитися, але цього разу в нього нічого не вийде. У цивілізації, котрі мають майбутнє, зміни відбуваються не згори, а знизу. «Країни, які розвиваються під тиском своєї еліти, - нагадує ЯКОВЕНКО, - це і є країни сутнісно вчорашні. А країни, де розвиток - функція масової людини, яка в нього вже в генах, у спинному мозку, - це країни сутнісно сьогоднішні. Саме в цьому сенсі ми - країна вчорашня».

Що ж у світлі цього можна сказати про населення України? З ним, здається, справи трохи кращі. Стали звичними президентські й парламентські вибори без заздалегідь відомого результату, вільніше, ніж у Росії, почуваються ЗМІ, у суспільстві менше смутку,

страхів і ворожості до світу, є ознаки певної суспільної солідарності - був Майдан. Усього цього замало, щоб Україна не розділила долю Росії, але шанс уціліти є. Уціліти, підкреслимо, - означає влитися в євроатлантичну цивілізацію. І пов'язаний цей шанс, схоже, передусім із Заходом і частково Центром країни - із землями, де більше відчувається європейський вплив.

Особливо цікава Західна Україна. Увага до неї зростатиме. Її суперечності вселяють надію. Вона в цілому гірше освічена, ніж Східна, менш індустріалізована, більше сільська, традиційна, набожна (неділю розпочинає в церкві), і водночас її можна все-таки назвати, хай із натяжкою, сутнісно сучасною. Там більше індивідуалізму, торгового духу, ощадливості і дбайливості, смаку до впорядкування, менше заздрощів. У віці впадає пошана до особи, звідси - до права і власності. У звертанні обігу людей одне до одного переважає «ви», а не табірно-казармове «ти». Ви, мамо, ви, куме, ви, дядьку... Навряд чи тільки географією можна пояснити, що більшість українців-заробітчан поставляє світові Західна Україна і що обирають вони не Росію, а країни Європи.

Сутнісно вчорашність, принципову неререформовуваність «російської цивілізації» представники фіналістської школи пов'язують з православ'ям. Занепад Росії - це занепад православ'я, байдужого до облаштування людини на землі, яке готує його тільки до життя на небесах. Не виключено, що фіналісти мимоволі виявляються причетними до того, що в Україні стихнуть заклики до об'єднання православних церков. Бажання мати єдину помісну церкву зрозуміле, але тут важко сказати, де знайдеш, а де втратиш **Анатолій СТІЛЯНИЙ, Коментарі УНІАН, 25 січня 2010 року**

Про Кривий Ріг у минулому, на порозі в хижі сьогодні (Газетні рядки свідчать)

Підтримуючи стурбованість громадськості, хочу зауважити, що для того щоб, у першу чергу, зберегти і вшанувати пам'ять про героїв нашого Сталевого батальйону та про його героїчний бойовий шлях, варто підійти до цієї справи не на емоціях, а з великим почуттям відповідальності.

рони в обласній зоні ТрО; Головнокомандувач Збройних Сил України, начальник Генерального штабу, командувачі військ оперативних командувань керують підрозділами ТрО у військово-сухопутних зонах відповідальності.

Окремо треба зауважити, що заходи з комплектування та забезпечення батальйонів матеріально-технічними засо-

ж, мають можливості впливати на рішення найвищого рівня в державі. Тобто, однієї громадської стурбованості, емоцій і переживань тут буде замало. А започаткувати цей фаховий процес можна з проведення круглих столів, науково-практичних конференцій із запрошенням до активної участі в цих заходах саме такої якості фахівців і експертів.

Тут є над чим попрацюва-

ми не є добровольчим батальйоном, але є таким за своєю суттю.

Стосовно ж самих хлопців (офіцерів, сержантів і солдат) батальйону, які залишаються в збройних силах і далі прагнуть захищати Україну, варто прийняти рішення про їх спільну (у складі одного й того ж підрозділу) подальшу службу.

За інформацією, якою володію на сьогодні, можу повідомити, що зараз кривбасівцям надано можливість проходити службу за контрактом у інших підрозділах і частинах ЗСУ. Також уже майже сформований підрозділ спеціального призначення, ядром якого стали офіцери, сержанти та солдати саме нашого, 40-го батальйону «Кривбас».

Стосовно ж пошуку зниклих безвісти, повернення тіл загиблих, реабілітації поранених, психологічної реабілітації тих, що отримали психічні проблеми, а також - турботи про вдів, сиріт та про інше, зрозуміло, що громадськість повинна це негайно брати під свою опіку і не спускати на гальмах. Якщо ми зможемо спільно у всіх цих напрямках ефективно діяти, то ім'я 40-го батальйону територіальної оборони «Кривбас», Сталевого батальйону, не тільки не буде забуто, а й з'явиться в багатьох іпостасях: у назвах не одного військового підрозділу та військової частини, у назвах меморіалів, музеїв, вулиць, проспектів, алей, скверів, майданів, установ з реабілітації та допомоги військовим і їхнім сім'ям, у документальних та художніх фільмах. І обов'язково - у піснях, у віршах і в прозі.

Петро ЛИСЕНКО, член виконкому Всеукраїнської громадської організації «Спілка офіцерів України», заступник голови Криворізького міського правозахисного товариства, полковник.

У цій справі варто керуватися не емоціями

1.

Той громадський сегмент Криворіжжя, який береться за цю справу, повинен розуміти, у першу чергу, як виник 40- БТО «Кривбас». Процедура ж створення нашого 40-го, «Кривбасу», не відрізняється від інших батальйонів територіальної оборони (БТО) в Україні, які були створені в травні 2014 року в областях України у відповідності з Законами України «Про оборону України», «Про затвердження Указу Президента України „Про часткову мобілізацію“ та згідно з Указом Президента України „Про затвердження Положення про територіальну оборону України“». Батальйони ТрО входять до складу Збройних сил України (ЗСУ) і підпорядковуються Міністерству оборони України, а також - головам обласних державних адміністрацій, на території яких вони були сформовані. Голови обласних адміністрацій (як голови рад оборони областей) здійснюють керівництво батальйонами територіальної обо-

рами, озброєнням і військовою технікою проводять обласні військові комісаріати за рахунок коштів обласних бюджетів та благодійників. Тому варто розуміти стурбованість місцевих громадських активістів щодо долі 40- БТО «Кривбас», але і не забувати, що батальйон не є у чистому вигляді добровольчим батальйоном

2.

Створення, функціонування, бойове застосування, реорганізація, ліквідація... батальйону відбувалися суто на підставі рішень вищого командування та керівництва держави.

Основні рішення з цього приводу мають обмеження для доступу до інформації про ці рішення. Для правильного і фахового захисту 40-го БТО в цьому плані варто спиратися на рекомендації експертів, що володіють певними знаннями і вмінням правозахисту в безпосередньо у військових формуваннях та силових структурах. Які, до того

ти не тільки громадськості та фахівцям-історикам, але й правникам, юристам, правоохоронцям і, звичайно ж, парламентарям. Але в першу чергу, - військовим професіоналам (як на державному рівні так і на рівні регіону). Це питання комплектування, забезпечення та відповідальності за рішення, що приймаються.

3.

Виходячи з того, що вже пережив батальйон і який досвід він отримав (Іловайськ, Дебальцеве...) зрозуміло, що батальйон має певні зміни в своєму складі. Існувати в першопочатковому стані він уже просто не зможе. А ось питання збереження назви та архівів батальйону - це питання №1 за будь-яких обставин. Не можна навіть думки допускати про те, що хоч один документ або свідчення про дії батальйону можуть бути знищені або якось зникнуть самі по собі. Громадськість повинна створити архів свого Сталевого батальйону, який за формальними ознака-

ФУНДАЦІЯ ДОПОМАГАЄ УКРАЇНСЬКІЙ АРМІЇ

Росія після загарбання українського Криму озброїла російських терористів-мешканців України, давши їм зброю, щоб загарбати ще й Донецьку та Луганську області. Росія постійно посиляє танки, гармати та інше озброєння і вояків і безсоромно бреше світові устами Володимира ПУТИНА та С.ЛАВРОВА, що вони висилають лише гуманітарну допомогу російському населенню, яке переслідується українською владою, а в Україні ніяких російських військ немає.

Де набралось так багато росіян в Україні, які хочуть другу державну мову? В 1933 році Москва штучно створеним голодом виморила понад 10 мільйонів українців, а на їх місці присилає росіян, яким дано керівні позиції. В Крим, на місце виселених в сибірський край татар, направляли героїв Советського Союзу - росіян, які мали повні груди орденів і їххали зі своїми родинами напенсію, як на курорти.

На підтримку українського війська та на лікування поранених вояків, що ставлять опір окупантам, населення багатьох міст України подає допомогу. Але й українська діаспора не стоїть осторонь. Фондація імені Івана БАГРЯНОГО, її члени та прихильники також не стоять осторонь. До цього часу з Фондації на лікування вояків та на інші потреби української армії надіслано близько 30 тисяч доларів. Близько трьох тисяч доларів ми вислали в Дніпропетровськ на лікування майора Дмитра АФАНАСЬЄВА та інших, які були поранені в боях з російськими терористами. П'ятнадцять тисяч доларів надіслано для лікування вояків та на інші потреби української армії Злученому Українсько-Американському Допомоговому Комітетові (ЗУАДК) в Філадельфію та 10 тисяч доларів - до Світового Конгресу України. де мають добрі зв'язки і знають, куди й кому ті гроші передати, щоб вони були використані за призначенням. Менші суми було вислано для вояцтва безпосередньо в Україну.

Олексій КОНОВАЛ, редактор бюлетеню Фондації імені Івана БАГРЯНОГО, США; число 56-те, травень-серпень 2015 року.

Партнерство з відродження Саксагані

Шлях до структур в Євросоюзі торуємо в Кривому Розі

Знову після невеликої перерви ми повертаємося до висвітлення роботи Партнерства з відродження річки Саксагань у Кривому Розі. Приводом до написання цього матеріалу послужив приїзд наших польських партнерів, які протягом трьох днів разом із нами працюватимуть у місті над подальшою реалізацією замисленого. Нині, в той час, коли йде робота над формуванням цього міста газети й вичиткою матеріалів, має відбуватися зустріч представників громадськості з Польщі та України із посадовцями у владних кабінетах Саксаганського та Центрально-міського районів міста, в рамках трисекторального партнерства: громадськості, влади і бізнесу. Це вже третій день зустрічі. 21-го ж червня, протягом першого дня, заплановані організаційні моменти та планувалися дії на наступні два. Тому основну увагу в даній публікації ми звертаємо на другий день роботи, 22-го червня. Фрагментарно, з цитуванням деяких із числа виступаючих на тій зустрічі ми й розповімо тут про те, як усе відбувалося.

ВІДКРИВАЮЧИ зустріч, голова Секретаріату Партнерства з відродження річки Саксагань у Кривому Розі Микола КОРОБКО, голова Криворізького міського правозахисного товариства, розповів про те, що в Україні значно змінилася ситуація після останньої зустрічі в рамках Партнерства. Після цього підбили підсумки зробленого з реалізації проекту щодо парку на узбережжі Саксагані в районі мікрорайону «Зарічний», що в Жовтневому районі, та з організації екомузею «Оберіг» у Центрально-міському районі. З цих питань виступили й розповіли про все, що протягом останніх місяців відбувалося автор проекту з обласнування місця відпочинку на узбережжі Саксагані в Жовтневому районі Володимир НАЛУЖНИЙ та аніматор проекту з організації екомузею Петро ЛИСЕНКО, які представляли Криворізьке міське правозахисне товариство.

Далі відбулося обговорення почутого, яке розпочав член Секретаріату Партнерства, активіст Криворізького міського правозахисного товариства Олександр ЧИЖИКОВ і до якого долучилися інші учасники зустрічі: як з польської, так із української сторони.

На цій зустрічі 22 червня з'явилось близько десятка нових людей, які готові долучитися до спільної напруженої роботи й готові допомагати іншим людям, причому - не тільки в рамках Партнерства і здійснення замислених та організованих проектів.

Коли наприкінці цього дня, після всього почутого, звернулися із короткими запитаннями від нашої газети до представників польської сторони, то, зокрема, відповіді були такими:

Барбара КАЖЬОР, президент фондації «MILA»: «Минуло сім місяців після останнього приїзду до Кривого Рогу. Дуже багато

відбулося в Україні подій, а також - у Партнерстві. Останнє створило багато нових матеріалів у процесі роботи, з'явилися нові люди, молоді люди, а також - нові організації. Вони почали висловлювати свої ідеї з новими поглядами й баченням у справі, яку ми розпочали три роки тому, починаючи працювати на території Кривого Рогу. І це є для нас важливим, бо може дати новий поштовх для розвитку. А цей новий проект, які ми привезли (хоч він є маленьким, в рамках міні-гранту), буде спрямований на те, аби підтримати діяльність партнерських організацій у процесі саморозвитку. - Для того, аби Партнерство самостійно створювало якісь проекти, могло отримувати додаткові кошти. І необхідно, щоб з мови помислів і планів він переходили на свого роду мову проектних апікацій. На сьогоднішній день екомузей, створений в рамках цього Партнерства, уже перебуває в та-

кому стані, що можна запросити представників і фахівців з екомузеїв Польщі. Вони можуть поділитися своїм досвідом їхньої діяльності й за рахунок чого можуть одержувати підтримку.

АНІІ ЯГЖЕМСЬКА: «Протягом роботи Партнерства заплановано кілька етапів. Перший етап - сьогоднішня зустріч, а другий про-

том - вибори Секретаріату Партнерства «Відріс».

Так само оптимістично дивиться у майбутнє зі здійснення проектів і Єжи ДАРОВСЬКІ. Він розуміє, що тут дуже важлива взаємодія всіх трьох секторів на базі згуртованої і чесної роботи. Коли ж одна ланка не буде діяльною, тоді виявлятимуться негативні моменти. А треба

ходитиме у серпні цього року, коли під час зустрічі буде проведено цілу низку навчань з написання проектів, з метою реалізації своїх задумів у конкретні проекти. У подальшому буде оголошено конкурс на найкращий проект серед криворіжців, і підтримка буде надана двом найкращим проектам. А у січні наступного року відбудеться підсумкова зустріч, а за регламен-

перагати разом, бо робимо одну спільну справу.

Олена МАКОВІЙ, Сергій ЗІНЧЕНКО.

НА СВІТЛИНІ: гості з Польщі і голова Секретаріату Микола КОРОБКО

Фото Сергія ЗІНЧЕНКА (У скороченому вигляді. Повністю - то в числі 12 за червень 2014 року)

Про Кривий Ріг у минулому, на порозі в хижі сьогодні (Газетні рядки свідчать)

Заказникові загрожує знищення

19 липня у Кривому Розі відбулося громадське слухання щодо впливу на довкілля товариства з видобутку залізистих кварцитів для отримання залізівмісної добавки до цементу. Організатором цього заходу був Департамент екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної адміністрації. Цей громадський захід проводився з порушенням порядку проведення громадських слухань у процесі впливу на довкілля і Конституції України про систему адміністративно-територіального устрою України щодо вибору місця проведення слухання. Отже, він позбавив можливості бути присутніми учасників з Тернівського району, який може зазнати впливу планованої діяльності.

Товариство «Кривбас Цемент Пром» запроєктувало свою діяльність на частині заказника загальнодержавного значення «Балка Північна Червона», створеного з метою збереження унікальної рослинності типчаково-ковилових степів, у складі якої присутні шість видів рослин із «Червоної книги України». Тут мешкає 28 видів птахів, занесених до списку охоронних, і один вид тварин, занесений до «Червоної книги України».

Більшість депутатів міської ради не виступила на підтримку правозахисників і вимог українського законодавства. Заказник загальнодержавного значення зазнає непоправної шкоди і буде знищений.

Сергій ЗІНЧЕНКО, редактор газети «Промінь Просвіти Є», Кривий Ріг, Дніпропетровська область. (Передрук із газети української діаспори в США «Свобода» від 1 листопада 2018 року.) На світліні: активіст-природоохоронець Микола КОРОБКО у заказнику «Балка Північна Червона». (Фото: Сергій ДАШКОВСЬКИЙ)

БАЛКА «ПІВНІЧНА ЧЕРВОНА» — НА МЕЖІ ЗНИЩЕННЯ

Дніпропетровська обласна рада не погодила «надання ТОВ «Кривбас Цемент Пром» спеціального дозволу на користування надрами з метою видобування окислених залізистих кварцитів». Питання такого змісту було включено до порядку денного 14 сесії 7 скликання Дніпропетровської обласної ради, пленарне засідання якої відбулося 19.10.2018 року. Незважаючи на прийняте рішення сесії облради про не погодження надання спецдозволу, він був таки виданий ТОВ «Кривбас Цемент Пром» Державною службою геології та надр України вже 29.11.2018 року, через 40 днів після прийняття негативного рішення облрадою. На публічній кадастровій карті України (шар Геонадра, спецдозволи) відображена інформація про спецдозвіл з реєстраційним номером 6297, його дата видачі, назва надрокористувача та контур ділянки надр, який повністю вписується в контур заказника Балка Північна Червона.

Заказник опинився на межі знищення. У будь-який момент можуть розпочатися гірничі роботи. Таким чином, всі попередні дії різних інстанцій (а точніше — їх бездіяльність) були і залишаються (у кращому випадку) чинницькою байдужістю до долі заказника. А у гіршому — цілеспрямованими діями з метою знищення унікальної заповідної території.

З літа 2020 року розпочався новий етап нищення ландшафтного заказника загальнодержавного значення «Балка Північна Червона». Члени такої собі громадської організації «Скелелазів Кривого Рогу», які багато років використовували цілілі опори залізничного мосту для тренувань, розпочали «покращення» прилеглої до опор території.

Як з'ясувалося, на травень 2021 року Федерація альпінізму і скелелазіння України запланувала проведення у Кривому Розі Всеукраїнських змагань серед ветеранів пам'яті Є.Щербак. Змагання будуть проводитися на згаданому скеледромі, який, повторюю, знаходиться на території ландшафтного заказника загальнодержавного значення «Балка Північна Червона».

В цьому числі нашої газети, шановні читачі, ми ще подаємо наукову статтю зі збірки «Моніторинг та охорона біорізноманіття в Україні» і дві публікації вже покійного Миколи Івановича Коробка про проблеми ландшафтного заказника «Балка Північна Червона» у числах нашої газети за 2019-2020 роки.

Володимир НАЛУЖНИЙ (У скороченому вигляді. Повністю — в числі 9 (101) газети «Промінь Просвіти Є» за травень 2021 року)

У Криворізькому правозахисному

ГО «Криворізьке міське правозахисне товариство» у складі з чотирьох осіб взяла участь у громадському слуханні, що відбулося 19 липня цього року щодо звіту оцінки впливу на довкілля планованої діяльності ТОВ «Схід руд трейд» в Тернівському районі у місті з видобутку залізистих кварцитів для отримання залізівмісної добавки до цементу. Незважаючи на те, що згідно закону громадські слухання проводяться за місцем провадження планованої діяльності, департамент екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної адміністрації провів їх далеко від території Тернівського району: в мікрорайоні Всебратьське-2, що в Центральноміському районі. Розрахунок організаторів слухань простий: позбавивши можливості присутності потенційному учаснику Тернівського району, погасити можливість відкриття кар'єру із застосуванням буровибухових робіт без зайвих дискусій із населенням району. Адже затверджений порядок громадських слухань у процесі оцінки впливу на

довкілля передбачає, що у разі неявки представників громадськості на громадські слухання вони вважаються такими, що відбулися. В процесі обговорення своєї критичної зауваження висловили М. КОРОБКО, В. НАЛУЖНИЙ, О. ЧИЖИКОВ, які однозначно відзначили, що планована діяльність ТОВ «Кривбас Цемент Пром» з видобутку корисних копалин в районі балки «Північна Червона» позначиться непоправними екологічними наслідками. Ведення гірничих робіт практично призведе до знищення унікальних об'єктів ПЗФ державного та місцевого значення, біорізноманіття яких складають майже 400 видів рослин, що включають близько 50 видів рідкісних і зникаючих рослин та створює додаткове техногенне навантаження на безпеку проживання населення. Учасники обговорення категорично заявили, що звіт оцінки впливу на довкілля планованої діяльності ТОВ «Кривбас Цемент Пром» не може бути схвалений до практичного впровадження.

4 серпня голова організації М. КОРОБКО звернувся до міністра

екології та природних ресурсів України п. СЕМЕРАКА з проханням повідомити, у який спосіб міністерство у порядку нагляду (контролю) за додержанням вимог законодавства у випадку з департаментом екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної адміністрації здійснить перевірку зафіксованих нами правопорушень у сфері оцінки впливу на довкілля та які позови до суду чи подання до правоохоронних органів будуть надіслані з цього приводу.

8 серпня на адресу департаменту екології та природних ресурсів Дніпропетровської обласної державної адміністрації електронною поштою надіслані опрацьовані В. НАЛУЖНИМ і М. КОРОБКОМ зауваження щодо зазначеної вище оцінки впливу на довкілля, які мають бути розглянуті організатором слухань.

(У скороченому вигляді. Повністю — в матеріалі під цим заголовком у 15-му числі газети «Промінь Просвіти Є» за серпень 2018 року)

Під прапором кіноправди

Правозахисники і просвітяни Кривого Рогу під керівництвом народного депутата України першого скликання Миколи Коробка підбили підсумки зробленого за 10 минутих років, які пройшли під прапором кіноправди, бо якраз наприкінці 2017 року минуло 10 років міжнародного фестивалю про права людини в Україні «Docudays UA», який щороку проходить у Києві. Олександр Чижиков став координатором цього фестивалю в Кривому Розі з участю журналістів і експертів. Увесь цей час в нашій газеті та на радіо, в державній телерадіокомпанії «Криворіжжя» (нині це — місцевий підрозділ Суспільного мовлення) роботу організаторів фестивалю в

Кривому Розі активно висвітлювала редактор радіомовлення Олена Маковій.

Забезпечували проведення заходів Вадим Борисенко, полковник Петро Лисенко (останні роки він є учасником російсько-української війни на сході України), підполковник Володимир Збишко (в минулому — один із керівників місцевого підрозділу міліції для боротьби із організованою злочинністю) і Володимир Налужний, який останнім часом є заступником голови Криворізького міського правозахисного товариства, регіонального партнера «Docudays UA» в нашому

місті та в Криворізькому районі, Сергій Зінченко, редактор газети «Промінь Просвіти Є», Олена Маковій і Геннадій Кофман, один із засновників та програмний директор міжнародного фестивалю документального кіно про права людини

<https://archive.svoboda-news.com/wp-content/uploads/Svoboda-2018-07.pdf>

«ФЕСТИВАЛЬ ПРАВДИ» DOCUDAYS UA І МИ Число 4 — Сергій Зінченко, «Свобода», 16 лютого 2018 року — «Під прапором кіноправди» (Передрук у газеті «Промінь Просвіти Є», число 4 (24) за лютий 2018 року).

США надали союзникам у Європі розвіддані про підготовку наступу Росії на Україну — Bloomberg

(За оцінками США, Путін може «розглядати вторгнення на початку наступного року в той час, як його війська знову збираються біля кордону»)

Американська розвідка поділилася з європейськими союзниками розвідувальними даними, які свідчать про ймовірну підготовку Росії до масштабного вторгнення на неокуповану територію України з кількох напрямків, заявляє американське видання Bloomberg. Згідно з матеріалом, зібрані дані свідчать про підготовку російських військ до «стрімкого, масштабного просування на територію України з кількох локацій, якщо президент (Росії — ред.) Володимир Путін вирішить напасти», заявляють журналісти з посиланням на обізнані джерела. Розвідувальні дані нібито передали кільком країнам-союзникам США по НАТО протягом останнього тижня, аби обґрунтувати побоювання Вашингтона щодо намірів Москви. Як повідомили дипломатичних представників, за оцінками США, Путін може «розглядати вторгнення на початку наступного року в той час, як його війська знову збираються біля кордону». «Дані містять сценарій, за яким війська можуть потрапити до (материкової — ред.)

України з Криму, через російський кордон та через Білорусь, при цьому близько сотні батальйонних тактичних груп — потенційно близько 100 тисяч солдатів — будуть відряджені в ході того, що ці люди (співрозмовники Bloomberg — ред.) описали як операцію в умовах неоднорідної місцевості та морозів для покриття великої території та підготовки до потенційно тривалої окупації», — йдеться в матеріалі. Двоє джерел журналістів зазначили, що половина тактичних груп вже на місці і що будь-яке вторгнення матиме підтримку авіації.

За їхніми даними, Москва мобілізувала тисячі резервістів у масштабах, безпрецедентних для пострадянського простору. При цьому Росія публічно не анонсувала мобілізацію. Один зі співрозмовників також зазначив, що США поширили дані про посилення кампанії з дезінформації, спрямованої на Київ, і що Москва наймає агентів, аби спробувати дестабілізувати ситуацію в самій Україні. Міністерство оборони та інші органи влади України наразі не коментували цю публікацію. Президент України Володимир Зеленський заявив 10 листопада, що біля кордону з Україною перебувають майже 100 000 російських солдатів і що західні країни передають офіційному Києву

інформацію про активні пересування російських військ поблизу українського кордону. Франція та Німеччина 15 листопада застергли Росію від заподіяння шкоди територіальній цілісності України — на тлі великої та незвичайної концентрації російських військ поблизу українських кордонів. Генсекретар НАТО Єнс Столтенберг заявив 16 листопада, що альянс продовжує тісно співпрацювати з Україною й надавати їй політичну й практичну підтримку. Російська влада, включно з президентом Володимиром Путіним, заперечує агресивні наміри і сама звинувачує Захід в ескалації напруженості, вказуючи на проведення масштабних навчань у Чорному морі. Путін звинуватив в ескалації також Україну через використання нею проти бойовиків на Донбасі ударного безпілотної. Американські офіційні особи останніми днями висловлюють стурбованість у зв'язку з діями Росії біля кордонів з Україною. Держсекретар Ентоні Блінкен попередив Москву, що повторення 2014 року, коли Росія анексувала Крим, стане «великою помилкою».

На вихідних Блінкен обговорив ситуацію із міністрами закордонних справ Польщі та Франції.

Сайт «Радіо Свобода», 22 листопада 2021 року (<https://www.radiosvoboda.>)

ОСМИСЛЕННЯ проблем сьогодення на тлі війни з росіянами

У цьому нашому випуску сторінки в тривожні дні обстрілів України із досі вбивчого для українців неба пропонуємо вам, шановні читачі, три дописи: Олександра ЧУПА-

КА, Ярослава ТРИНЧУКА та Сергія ЗИНЧЕНКА. Темі там різні, але об'єднує їх одне: бажання наблизити переможний для нас кінець російсько-української війни.

ВІДСУТНІСТЬ СВІТЛА породжує думки

Україна сильніша, ніж ми думаємо. І вона неодмінно вистійть. Вистійть, відновить свої території, місце за геополітичним столом, як рівна серед рівних, вибудує нову стратегію економічного розвитку, освіти, де цінності стануть першими у стосунках. Як між людьми, так і між державами. А таке поняття, як росія, зникне з політичної карти світу. Крім дезінтеграції, ця субстанція втратить вихід до Чорного, Азовського та Балтійського морів. А Московія відродиться. Буде Московське царство або ханство, можливо, Московський каганат. Хоча, час диктує свої умови, тому, враховуючи тенденції та психологію москвітів, мабуть, це буде Московська народно-демократична республіка... Ймовірно тоді люди будуть щасливими... І ті, що зараз у резервації, і їхні сусіди...

Та нам слід не просто пам'ятати, кожне наступне покоління українців повинно закарбувати собі, що московія — то наш споконвічний непримиренний ворог. Що століття за століттям вона здійснювала різноманітні смертельні інфікування України. Вона інфікувала Україну через мистецтво, політику, через нахабну крадіжку українських ресурсів, історії, культури, привласненні набутих українських вчених, митців, через стратегію шлюбів між

українцями та росіянами. Що століття за століттям вона намагалася знищити саме поняття Україна. Найважливіше, про що мають пам'ятати наступні покоління, то це, що аби вистояти, Україна заплатила надто високу ціну. І помилка нині може бути смертельною (!) небезпечною для нації. Якби ми помилилися знову, то заплатили б майбутнім поколінням українців... Однак, цього не буде. То просто звичайне застереження...

Нинішня генерація українців ще не все розуміє в іграх пройдисвітів, але вже добряче загартована. У боях, у протистоянні з ворогом. І не лише зовнішнім... Це вже пасіонарії, які зрозуміли пастки світу, а також — і це найважливіше — знають, що робити...

Ярослав ТРИНЧУК,
м. Дніпро. 10 серпня 2026 року <https://www.facebook.com/trincuk>

НЕ ТВОРЦІ ЗНИЩУЮТЬ СТВОРЕНУ КРАСУ, А ПИХАТІ ЗВЕРХНИКИ

(Про необхідність захищати життя, а не бути пасивними)

Україну, починаючи з 24 лютого 2022-го року, на очах усього цивілізованого світу розстрілюють і знищують. Причому з кожним роком все більше — прямо з неба, звідки до того до нас привітно сяяло-всміхалося гаряче у своїй любові сонце, створюючи умови для життя. То хіба ми маємо при цьому бути пасивними і не захищатися? Хіба ми маємо відмовитися від дарованих сонцем умов творити красу й для цього підтримувати життя на землі? Та ні в якому разі, звичайно. Саме з цієї причини все зростає і зростає з кожним роком цієї страшної війни оборонна міць України, а відповідь на жахливі обстріли мирних українців стає все потужнішою і переконливішою.

У кожного українця — свій шлях і свої можливості діяти, аби наблизити нашу перемогу над підлим ворогом. І в цьому відношенні, як на мене, треба звернути увагу на дві речі.

Перше — це усвідомлення того, що чекати від цивілізованого світу якоїсь швидкої і ефективної допомоги не варто. а треба надіятись на самих себе.

Друге — на кожному місці і в кожному моменті своєї протидії ворогу (від інформаційного фронту до безпосередніх зіткнень під час бойових дій на полі бою) розуміти, що ворог хоче поселити в наших душах лише одне: страх. Бо вся та агресивна зграя на всіх фронтах діє під керівництвом пихатих зверхників. А ці останні хочуть насамперед лише одного: щоб їх боялись і щоб перед ними гнулися та їм кланялись. Для них найголовніше — діяти з позиції сили і вважати себе при цьому якимось мало не центром нашої планети, тобто — вивищуватись над іншими та ними командувати, а не створювати своїм розумом і своїми руками щось справді красиве. Зверхництво — це і є корінь агресії.

Сергій ЗИНЧЕНКО, м. Кривий Ріг, 31 серпня 2026 року

Падіння експорту української агропродукції через блокаду морських шляхів — серйозний удар по нашій економіці. Чого чекати агробізнесу протягом найближчих місяців, що станеться на внутрішньому ринку та яких заходів вживає держава для допомоги компаніям АПК?

Падіння експорту зерна і блокада портів: чи зможе Україна уникнути катастрофи

ДОПОМОГИ УКРАЇНСЬКОМУ АПК

Головна проблема найближчих місяців — збитковість компаній АПК. Через нездатність експортувати продукцію виробники недоотримують доходи, тому не можуть повною мірою фінансувати витрати. З іншого боку, накопичення нереалізованих товарів призводить до зниження цін на внутрішньому ринку.

У коментарі для Тижня докторка аграрних наук, експосолка з особливих доручень МЗС України Ольга Трофімцева, яка виконувала обов'язки міністерки аграрної політики та продовольства України від лютого до серпня 2019 року, розповіла про заходи допомоги агробізнесу:

«Держава може дещо стабілізувати ситуацію на ринку й у секторі та виграти час для агровиробників, але не може адміністративно замінити чи знову «увімкнути» Чорне море. Тому тут я виділила б три основні напрямки, на яких варто сфокусуватись:

1. Дипломатія, спільні зусилля з нашими партнерами, наприклад Туреччиною, і спільна з ЗСУ робота над стабілізацією безпекової ситуації в Чорному морі, відновлення цивільного судноплавства. Під час війни нашими найкращими агротрейдерами й експортними менеджерами є саме ЗСУ;

2. Напрацювання рішень спільно з ЄС, розширення сухопутних шляхів експорту, спрощення митних процедур, розбудова інфраструктури в прикордонних регіонах із двох сторін кордону під майбутній вступ України до ЄС. Я окреслила б цей напрям так: розбудова альтернативної логістики і прискорення зусиль для вступу до ЄС;

3. Підтримка сектору зсередини: кредити, державні гарантії, реструктуризація чинних кредитів, зберігання, розбудова децентралізованої та гнучкішої системи зберігання готової продукції, більш гнучкої підходи в роботі з людським капіталом (бронювання для малих фермерів). Але допомогу треба спрямовувати дуже сфокусовано і тим, хто потребує цього в першу чергу, тому що державний ресурс надзвичайно обмежений».

Варто розуміти, що пряма державна допомога дозволить компаніям АПК вижити протягом наступних кількох місяців. Щодо 2027 року панує невизначеність, адже ми не знаємо, як довго відбудуватиметься блокада морських шляхів. Як відомо, ними перевозилося до 90 % продукції АПК. За словами президента асоціації «Український клуб аграрного бізнесу» Алєкса Ліссітсі, які наводить The Economist, провал зимової посівної коштуватиме Україні \$10–12 млрд або близько 5 % ВВП.

Ольга Трофімцева: «Я не говорила би про неминучі банкрутства найближчими місяцями, але ризик фінансового виснаження сектору дуже високий, особливо для малих і середніх господарств. Альтернативні маршрути — Дунай, залізниця, транзит через Польщу, Румунію, Словаччину, Молдову — здатні компенсувати приблизно 50–55 %, щонайбільше 60 %, але вони залишаються дорожчими. Наприклад, логістика через Польщу може коштувати 90–110 євро/т проти близько \$25–30/т до портів Великої Одеси. Тому проблема не в тому, що зерно нікуди продати, а у розриві між світовими і внутрішніми цінами через проблеми з експортом. Якщо агровиробник кілька місяців вимушений продавати зерно нижче собівартості, то пільговий кредит лише відкладає кризу. Найвразливіші — фермери у прифронтових і прикордонних регіонах, ті, хто залежний виключно від однієї-двох культур і не має власних елеваторів, запасу ліквідності та доступу до дешевого фінансування. Підприємства з переробкою, контрактним виробництвом, власним чи кооперативним зберіганням і доступом до західного кордону мають значно кращі шанси пережити цей складний сезон».

ПРОБЛЕМИ НА ВНУТРІШНЬОМУ РИНКУ

Інший бік проблеми — ситуація на українському внутрішньому ринку. Росія цілеспрямовано б'є по великих складських приміщеннях, знищуючи, в тому числі, значні обсяги продовольчих товарів. Але чи варто нам перейматися через можливі дефіцити продуктів харчування?

Ольга Трофімцева: «Дефіциту зерна чи основної аграрної сировини в Україні не буде, урожаю більш ніж достатньо, а в умовах заблокованого експорту — навіть надлишок. Але війна створює інший ризик: продукти складніше чи дорожче доставити туди, де вони потрібні. Росія системно й абсолютно свідомо атакує елеватори, склади, логістичні вузли. Якщо такі удари посиляться, можливі тимчасові перебої з окремими продуктами в певних регіонах, навіть за достатніх запасів.

Другий елемент — ціни. Руйнування складу чи логістичного центру означає не лише втрату продукції, але й довші маршрути, перевантаження, більше витрат, вищі ризики. В умовах війни стає особливо очевидним, що продовольча безпека — це не лише скільки мільйонів тонн ми виростили, але й чи можемо ми це зберегти, переробити і фізично доставити споживачу, і чи матиме споживач фінансові можливості це купити».

Агробізнес опинився у справді складній ситуації, за якої непрості умови накладаються на невизначеність щодо майбутнього. З одного боку, експорт максимально ускладнився, з іншого, продаж на внутрішньому ринку стає не вигідним через зниження цін. Ймовірно, частина учасників ринку оберуть тактику очікування до моменту відновлення судноплавства, сподіваючись компенсувати збитки через отримання банківського фінансування на пільгових умовах.

Ольга Трофімцева: «Точно не варто говорити про автоматичне «різке згорання всього агровиробництва». АПК — це не той сектор, де можна просто зупинити чи поставити на паузу всі процеси, а для багатьох господарств посівна — це спосіб зберегти бізнес, покупців, ліквідність. За відсутності сталого експортного рішення посівна-2027 буде менш інтенсивною і більш обережною. Тобто, наступного сезону скорочення проявиться не лише у кількості гектарів, хоча навіть деякі великі компанії вже заявляють про зменшення площ під озими. Фермери почнуть економити на добривах, інвестиціях у техніку, переходити на культури з меншою собівартістю або ті, які легше переробити всередині країни чи вивезти сухоходом».

КАТАСТРОФИ (ПОКИ) НЕ БУДЕ

Таким чином, щонайменше у короткочасній перспективі катастрофічного сценарію не буде. Уряд разом із партнерами мають знайти кошти для підтримки компаній АПК протягом найближчих місяців, паралельно вживаючи заходів щодо якнайшвидшого відновлення руху вантажних човнів. У цьому зацікавлений увесь світ, адже на тлі блокади світові ціни на продовольство суттєво зростають.

Утім, невизначеність у середньо- і довгостроковому періодах зберігається. Дешеві кредити й інші форми підтримки є тимчасовим заходом; ведення бізнесу вимагає повноцінної генерації доходу, яка є неможливою в умовах блокування експортних шляхів. Збереження таких умов до початку 2027 року може спричинити скорочення посівних площ і низку інших проблем для компаній АПК. Однак досвід минулих років дає надію, що вихід зрештою буде знайдено.

Олександр ЧУПАК, керівник економічних програм аналітичного центру «Українські студії стратегічних досліджень» «Український ТИЖДЕНЬ», 27 серпня 2026 року. (У скороченому вигляді. Повністю — за посиланням: <https://tyzhden.ua/padinnia-eksportu-zerna-i-blokada-portiv-chy-zmozhe-ukraina-unyknyty-katastrofy/>)

Літературна
сторінка

СВІТЛА КРИНИЦЯ

Ця страшна війна з рашистами триває. Але це не означає, що саме вона нам диктує правила життя. Ні, якраз навпаки: війна руйнує всі ці правила, хоче поселити страх у кожну душу й виселити звідти геть всі прагнення творити й допомагати жити одне одному. Бо

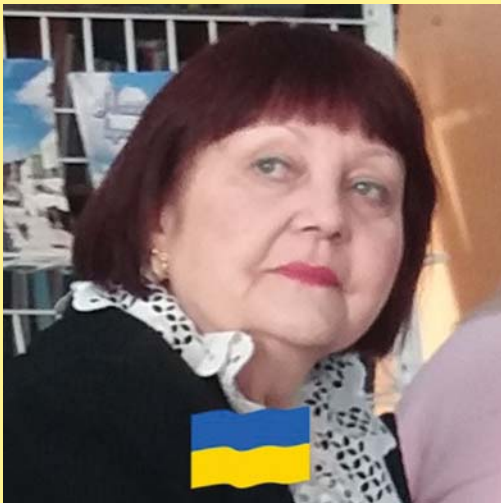
в основі творчості лежить любов, а в основі руйнівної війни – насильницькі дії. Наші авторки сьогодні (Олена ШВЕЦЬ-ВАСІНА і Олена МАКОВІЙ) – якраз про творчість і любов. А ще тут одна з них – також про Еліну ЗАРЖИЦЬКУ та про її фантастичну повість.

«ЛЮБЛЮ» І «КОХАЮ»

Липневий шал зеленого вогню
На кожній гілочці принадливо бує.
Смерека шелестить: «Я вас люблю»,
Шепоче віттям явір: «Я вас теж кохаю».

Медвяно-ароматна дивомить –
Духмяні пахощі, хустинки ріднокраю.
«Я вас люблю», – Волошка шерехтить,
В'юнок у відповідь: «І я вас теж кохаю».

Я літо це щасливе не спину,
Лиш подих свій на мить раптово зупиняю.
На поклик вуст моїх: «Я Вас люблю!»,
Зоріє шал твоїх очей: «Я теж кохаю!»
Олена ШВЕЦЬ-ВАСІНА

СОНЯЧНИЙ ЗАЙЧИК В УКРИТТІ

(Відгук на книгу Еліни Заржицької «Коли співає жар-птиця»)

В дні випробувань ми робимо переорієнтування важливих речей, зміщуємо акценти, налаштовуємо життєві орієнтири на істинне.

Ховаючись чи не щоденно від ворожих дронів та балістики в бомбосховищі, коли РЕБі глушать інтернет, мимоволі згадується читання та добра книжка. Саме добра, яка бо-дай на деякий час відволікає від жорстокої дійсності. Добра книжка особливо потрібна дітям. Такий собі сонячний зайчик в темряві дорослої ненависті та нелітературних слів, котрими чомусь прийнято зараз пишати, якщо вони присутні в твоєму лексиконі.

Саме таким сонячним зайчиком і видається мені фантастична повість для дітей Еліни Заржицької «Коли співає жар-птиця».

Зацікавлює, що текст доволі об'ємний. Хоча Еліна Заржицька відома в Україні, перш за все, як авторка корот-

ких серіальних дитячих бестселерів з потішними героями. Авторки такої собі Марії Приймаченко в літературі.

Вже з перших сторінок книжки стає зрозуміло, що Еліна Заржицька торує шлях до Антуана де Сент-Екзюпері. З його прагненням до прозорої павутинки добра в часи збоченої фрейдівської ненависті під час війни, коли інакше – вже вороги. А в повісті «павутинки добра» – це неза-стандартизована чистота дитячої душі, а на сторінках кни-ги, як на українському полі, визріває всеосяжна любов.

Відчувається одразу ж, що авторка – жителька мегаполісу, для якої село – це вже щось само по собі фантастичне і майже нереальне, наче інша планета. Та це йде тільки на користь твору, в якому з'являється критичність сільських реалій. Про які ніколи б не написав автор, народжений в сільській глибині і для якого село завжди солодково пас-торальне.

В повісті «Коли співає жар-птиця» присутні вже стилістично авторські наративи Еліни Заржицької, захоплено карколомний сюжет та проста доступна переважній більшості українців мова. Мова, в якій відсутні глюкогенні новації шароварних патріотів та самопроголошених філологів соціальних мереж теперішніх українських віртуальних реалій. Текст повісті легко аплікується (накладається) на сторінки кіносценарію чи сценарію серіального мультфільму. Котрого так не вистачає українським малюкам. Простого й аполітичного. Бо наразі діти втомилась від безкінечних де-

клараций дорослих та заполітизованих страхів війни

«Коли співає жар-птиця» – книга для сімейного читання. Хоча спочатку здається, що вона технологічно десь відстає від часу. Але це теж є її своєрідною родзинкою. На жаль, ні для кого не є секретом, що книги для «залишної» в інтернеті малечі вибирають дорослі. А яка бабуся не порадить своєму чаду текст, де згадується «машиністка» – жінка, що друкує на друкарській машинці, як щось щемливе, сховане за роками власного дитинства. Чи не так і далеко дитинство мамці з мріями про власний ноутбук та навчання інформатики в школі. Повість в цьому плані є ланкою для зв'язку поколінь. Зв'язку, якого завше бракує в круговерті життя.

Прочитавши повість та наловивши доволі смішинок-реготунчиків й переживальчиків за літературних героїв, дорослому читачеві може стати й доволі сумно від проведених паралелей із сучасністю й запитань: «Чи Україна є планетою Мум, враженою вірусом?» Й ще багатьох інших запитань. Гострий, як верблюжа колючка, в одноголосній політичній пустелі. Пустелі, по якій іде Маленький Принц Антуана де Сент-Екзюпері, несучи українцям книгою Еліни Заржицької «Коли співає жар-птиця» ДОБРО та НАДІЮ сонячним зайчиком в укритті. Адже за словами Т.Г. Шевченка, «Раз добром нагріте серце вік не прохолоне!»

Олена ШВЕЦЬ-ВАСІНА,
членкиня НСПУ, 20 серпня 2026 року <https://www.facebook.com/elina.zarzhicka>

А все почалося
у кав'ярні «Зустріч»

(Оповідання)

1.

На творчість Вероніку надихала кави: починаючи ще з її гіркуватого-солодкого запаху. А коли дівчина вже брала горнячко в руки й відчувала, яка вона на смак, то тоді швиденько відкривала свій ноутбук – і вже за кілька хвилин на екрані з'являлися слова, а потім – цілі речення. І останнім часом таке з нею траплялося щоранку.

Для таких своїх ранкових ритуалів Вероніка обрала в місті одну затишну кав'ярню під назвою «Зустріч». Тож кожен свій день розпочинала тут із зустрічі з тамтешнім баристою Михайлом Павловичем, з її сусідом, котрий тут працював уже багато років і був справжнім гурманом цього дивовижного напою, знав безліч рецептів його приготування, а ще – різних історій.

Вероніка щоранку, перед роботою, забігала сюди, сідала за столик біля вікна й замовляла каву. Кожного разу – різну, щоб насолодитися й отримати нові відчуття та черговий імпульс для розвитку сюжету свого роману.

Час минав швидко. Півгодини, здавалося, спливали за якісь короткі хвилини. Потім вона розраховувалася з баристою і залишала йому гроші на так звану «підвішену» каву, якою той міг безкоштовно пригостити своїх відвідувачів.

Таким чином кожного дня незнайомі люди отримували завдяки Вероніці горнячко запашної кави.

Цього ж (уже не такого жаркого, як попередні) серпневого дня до кав'ярні завітав лейтенант ЗСУ, якого звали Роман. Він щойно повернувся до рідного міста з обласного центру, де його оперували та реабілітували після отриманого на фронті поранення.

Роман зайшов до кав'ярні, привітався з баристою і одразу звернув увагу на незвичні малюнки у світлих рамках на стіні. Вони були писані не фарбою чи олівцем, а кавовою гущею. Найбільше його привабив той малюнок, на якому був зображений один військовий у формі, дуже схожий на нього. Там поряд з ним була намальована якась дівчина з довгим волоссям. І обоє вони, разом, тримали в руках одне горнячко із кавою.

Роман поцікавився:

– А хто це у Вас так незвично і гарно малює?

У відповідь поважний бариста загадково усміхнувся й промовив:

– Беріть, будь ласка, свою каву, а грошей – не треба. Це Вам дарунок від авторки цих малюнків за Ваші теплі слова і за ту велику справу, яку Ви робите там, на фронті, для всіх нас, українців. Дякую Вам!

Всього кілька кроків після короткої розмови зробив Роман у напрямку столика, аби там випити даровану йому каву, як раптом біля вікна побачив... саме ту дівчину з довгим волоссям, яка щось набирала на клавішах ноутбука. І ноги його самі повели до того вікна і до того столика.

– Доброго Вам дня, ласкава пані!

Можна присісти, щоб випити каву, – звернувся він.

– Та звичайно ж! А мені вже треба бігти на роботу, – швидко відповіла блакитноока Вероніка закриваючи ноутбук.

– І навіть однієї хвилини у Вас не буде для мене, щоб Вам подякувати?

– За що? Це ж Вам безмежно дякую за те, що захищаєте нас, що бережете нашу Україну від ворогів!

– А я Вам – за ось цю даровану каву!

А ще – за ті малюнки кавою, що на стіні.

– Дякую, я вже біжу, вибачте!

– Тому прошу продовжити розмову завтра зранку, згода?

– Згода! – вигукнула Вероніка і швидко побігла на роботу.

2.

І назавтра, із самого ранку, Вероніка зайшла в кав'ярню, а потім, з горнячком кави, знову затулилася у свій роман. Та не минуло й хвилини, як у дверях з'явився вчорашній військовий, з яким дівчина вчора не встигла навіть познайомитись. Та коли він назвав себе, вона розсміялася:

– О, це ж треба так!.. Я тут пишу свій роман, щось таке вигадане... І тут же зустрічаю справжнього Романа, прямо з пекла війни... захисника нашого...

А потім, після цієї зустрічі, були й інші. Роман ставав для неї все ближчим і ближчим. І так вийшло, що він став наповнювати собою її той роман, який до того більше був схожий на вигадку.

Так промайнуло ще кілька днів їхніх зустрічей. Лейтенант ЗСУ Роман Романюк (із позивним «Романтик») знову повернувся у пекло війни, яка все триває і триває.

А Вероніка (перед тим, як бігти на роботу в лікарню, де вона працює медичною сестрою) знову щоранку заходить у кав'ярню, п'є каву і продовжує писати свій роман. Тільки там – усе менше й менше вигаданого. А коли її роботу перериває дзвінок звідти, із пекла війни, серце замирає, а голос у відповідь на слова коханого Романа летить із самої його глибини:

– Будь ласка, Романо, повертайся живим! Я буду тебе чекати тут, у нашій кав'ярні, де наші долі зустрілися! Тобі передає привіт і Михайло Павлович! До речі, нещодавно він над тими моїми малюнками, що тобі сподобалися, писав велику кольорову світлинку, на якій ми з тобою разом тримаємо горнячко кави...

Олена МАКОВІЙ